

I.L Caragiale O Scrisoare Pierduta

"Spiritul lui Caragiale a exercitat in societatea noastra o actiune socratica si in aceasta consta importanta incomparabila, fundamentala a acestui zis negativist. Prin reducerea la absurd, prin maieutica si dialectica, el tinde sa aduca societatea romaneasca la cunoasterea de sine si la o constiinta morala. Dialogurile lui din comedii si din momente au ceva din arta dialogului socratic.

Rasul lui Caragiale nu e un ras amuzant, nici benign: e un ras vitriolat, pornit dintr-o sacra manie. Ne-am obisnuit sa vedem in Caragiale pe clasicul echilibrat (ceea ce era adevarat) sub chipul moderatiei si simtului comun (ceea ce e profund gresit). Nu platul simt comun, izvor de confuzie, ci rigoarea bunului-simt, insusire foarte rara, defineste geniul lui Caragiale ".

Paul Constantinescu

Desi, de peste un secol, spectatorii romani si cei din strainatate rad in hohote la prezentarea unor comedii ca: O scrisoare pierduta ori O noapte furtunoasa, locul lui I. L. Caragiale in literatura noastra inca este controversat.

Daca unii sustin ca el este cel mai mare dramaturg roman al tuturor timpurilor, altii se mai indoiesc de valoarea operei sale.

Ne amintim ca, chiar din timpul vietii autorului, s-a desfasurat acel rasunator si nedrept proces de plagiat, inventat de un rauvoitor, in care se afirma ca Napasta ar imita piesa unui dramaturg strain, proces in care scriitorul si vestitul jurist Barbu stefanescu Delavrancea a demonstrat cu argumente de netagaduit ca dramaturgul in cauza nici nu exista ca persoana fizica si ca intreaga opera a lui I. L. Caragiale apartine in exclusivitate autorului ei.

Dar de unde atata fantezie distructiva, de unde o asa pornire impotriva unui scriitor de frunte al generatiei sale?! Raspunsul il depistam tot dintr-o afirmatie gresita, facuta de dusmanii lui Caragiale: cum ca nu ar fi un autor national si patriot, pentru ca el demasca prea vehement racilele morale si politice ale unei anumite societati, cum ca n-ar fi patriot de vreme ce nu prezinta personaje pozitive in comediile sale!

Nimic mai fals, ceea ce vom incerca sa demonstram in continuare! Nici trecerea anilor, nici acuzatiile nedrepte nu au umbrit valoarea artistica a operelor pe care le-a scris; ba am putea sustine ca trecerea timpului a confirmat aceasta valoare.

Facand parte din galeria celor patru mari clasici ai literaturii noastre, impreuna cu Mihai Eminescu, Ion Creanga, Ioan Slavici - I. L. Caragiale continua activitatea dramatica a lui Vasile Alecsandri (Chirita in provincie, Chirita la Iasi) si a lui Bogdan Petriceicu Hasdeu (Razvan si Vidra), de la primul imprumutand mijloacele comice, de la al doilea pe cele dramatice.

Caracterul trainic al operelor sale a ramas neintrecut pana astazi, uneori comicul imbracand accente satirice. Caragiale a criticat necrutator imoralitatea societatii in care a trait, imbinand demascarea imoralitatii sociale cu cea a imoralitatii din familie. Desi in comedia O scrisoare pierduta se pare ca declansarea conflictului se datoreaza unor ambitii politice, pretextul ivirii lui a

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

fost de natura morala - scrisoarea de dragoste a lui Tipatescu trimisa Zoei jucand un rol mai mare in viata personajelor decat ambitiile lor politice.

Actiunea piesei se desfasoara in capitala unui judet de munte, pe fondul agitat al unei campanii electorale, care trebuia sa desemneze un candidat pentru centru. Conflictul se naste intre orgoliosul Nae Catavencu, din opozitie, care aspira spre o cariera politica superioara si grupul fruntas al conducerii locale, reprezentat de prefectul stefan Tipatescu si prezidentul mai multor comitete si comisii, Zaharia Trahanache, alaturi de care se afla politistul Ghita Pristanda si Zoe, sotia lui Trahanache si iubita lui Tipatescu, care, desi nu are functie politica, joaca rolul cel mai important in desfasurarea conflictului, apoi Farfuridi si Branzovenescu, din acelasi partid de guvernament.

Alaturi de Nae Catavencu se afla Ionescu, Popescu si popa Pripici. Pentru a-i forta sa-l propuna candidat in locul lui Farfuridi, Catavencu ii ameninta pe adversarii sai cu santajul: publicarea unei scrisori de dragoste a lui Tipatescu, trimisa Zoei Trahanache, pierduta de aceasta, gasita de Cetateanul Turmentat si subtilizata de la el de Catavencu.

Dar, cand totul parea rezolvat, de la centru se cere, fara explicatii, sa fie trecut pe lista candidatilor Dandanache. Zoe e disperata, Catavencu amenintator, Farfuridi si Branzovenescu multumiti ca rivalul lor nu va castiga, fara a mai socoti ca pierdeau si ei, Tipatescu e nervos; numai nenea Trahanache are putintica rabdare, cautand o polita falsa, semnata de Catavencu si socotind, la randul lui, scrisoarea lui Fanica un fals.

Cand se depune candidatura oficiala a lui Agamemnon Dandanache, Ghita Pristanda, la indemnul sefilor sai si pentru a-l impiedica pe Catavencu sa faca publica scrisoarea de dragoste, pune la cale un scandal, in care Catavencu isi pierde palaria, in captuseala careia se afla ascunsa scrisoarea lui Tipatescu, regasita de Cetateanul Turmentat, care o duce adrisantului. Dezarmat, Nae Catavencu dispare pentru o vreme, apoi este silit, ape-landu-se si la amenintarea cu demascarea politiei false, pe care o semnase, sa conduca chiar el manifestarea de simpatie pentru adversarul sau.

Desfasurarea subiectului este bine marcata, prin toate mijloacele specifice formei de exprimare a teatrului: dialogul dintre Tipatescu si Pristanda, care anunta miezul conflictului - nu de natura politica, ci sentimentala; pierderea unei scrisori de dragoste -; aparitia lui Catavencu si presiunile succesive asupra lui Trahanache, care pretinde ca e vorba de-o plastografie, a Zoei si a lui Tipatescu - acestia incercand sa ajunga la un compromis cu adversarul politic; aparitia neasteptata a lui Dandanache -care schimba fundamental reperele conflictului, desi ascensiunea sa se bazeaza pe un santaj asemanator, dar la nivel national; in sfarsit, adunarea electorala finala, proclamarea deputatului de la centru, pierderea scrisorii de catre Catavencu si revenirea ei la destinatarul initial.

Evolutia conflictului creste pe treptele acestor momente, alternand comicul cu dramaticul.

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

Personajele sunt caracterizate prin situatii, fapte, limbaj - sursele comicului fiind de natura sociala, I. L. Caragiale dovedindu-se un adevarat maestru al scenei romanesti clasice.

Mecanismul parvenirii este evident si in comedia *O noapte furtunoasa*, unde asistam la grija pe care Chiriac o poarta onoarei de familist a lui jupan Dumitrache, stapanul sau, facand aceasta afirmatie chiar in momentul in care ii imbratisea sotia.

Jupan Dumitrache este un mic burghez de mahala, care simte ca a venit vremea sa si vrea sa se ridice pe scara sociala cat mai repede. El nu cunoaste insa bine calea prin care sa-si poata modifica statutul social, sursa sa de informare fiind doar ziarul liberal, la care colaboreaza si Rica Venturiano, din articolele caruia deduce ca el este un exponent al poporului suveran si ca are dreptul sa iasa in frunte, chiar daca putinele sale calitati nu-l indreptatesc pentru aceasta.

Printr-o intriga de mahala usoara, Rica Venturiano ajunge, din greseala, in casa lui jupan Dumitrache, desi o iubea pe Zita, cumnata acestuia, dar, confuzia lamurindu-se, ambitiosul negustor descopera, la sfarsitul aventurii, ca inrudirea cu politicianul galagios, dar sarac, prin alianta cumnatei sale, reprezinta o cale usoara de acces spre varfurile vietii publice.

Moravurile sociale si imoralitatea de familie se combina pana la paradox si in comedia *D-ale carnavalului*.

Personajele din *Conul Leunida* fata cu reactiunea sunt demodate nu numai ca varsta, ci si ca oameni sociali, inrudindu-se prin ridicol cu cele din comediile lui Vasile Alecsandri.

Putem observa ca I. L. Caragiale, ca nepot a doi ilustrii comedianti, care au condus la vremea lor trupe de teatru, el insusi copist si sufleur la Teatrul National, pe vremea cand si Mihai Eminescu se atasase unei trupe dramatice, a cunoscut toate artificiile ridicolului, stiind sa le foloseasca si sa le imbine cu maiestrie, pornind de la comicul de nume, de situatii, de limbaj, pana la comicul subtil, abia sugerat: stia sau nu Trahanache despre legaturile amoroase ale sotiei sale cu prefectul Tipatescu?!

S-a afirmat ca in comediile lui I. L. Caragiale nu intalnim personaje pozitive, poate cu o singura exceptie: a Cetateanului Turmentat, dar si acesta e imprastiat in actiuni, neavenit, umbland in stare de ebrietate si incurcand mereu lucrurile.

Tot ca umor sugerat ar parea intrebarea: ambitiile politice, scrisoarea de amor ori incurcaturile Cetateanului Turmentat (in sinea lui sincer si cinstit) declanseaza iuresul conflictului din *O scrisoare pierduta*? Unii pot afirma ca actiunea a fost condusa conform ambitiei lui I. L. Caragiale, atunci cand spunea ca va iesi victorios in alegeri un personaj mai canalie decat Catavencu si mai prost decat Farfuridi, si ca aceasta ambitie declanseaza comicul piesei.

Noi demonstratii am putea face bazandu-ne pe o alta afirmatie a lui I. L. Caragiale: „Amint enorm si vad monstruos!”, care devine un fel de crez artistic, demonstrandu-ne ca numai instinctul sau de dramaturg l-a condus la elaborarea unei piese desavarsite ca *O scrisoare pierduta*.

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

Iata polivalenta interpretativa a teatrului lui I. L. Caragiale, iata varietatea si complexitatea temelor sale.

ĂŢN VREME DE RĂ,ZBOI

"Lumea aceasta de care se ingrozesc atat judecatorii moralicesti ai lui Caragiale, imi pare mie ca se dobandeste printr-o vasta lipsa de perseveritate.

Vorbesc de modelele reale, nu de preparatele artistului. In societatea noua romaneasca, ticalosiile de orice fel poarta aproape constant semnul inocentei; acesti oameni fac rau, fara sa pacatuiasca".

Paul Zarifopol

Criticul literar Silvian Iosifescu afirma ca I. L. Caragiale "nu a apucat varsta senectutii", cand nu se mai putea egala in creatie, ca el a tacut inainte de a obosi ca intelect.

Oare pe acest considerent se bazeaza faptul ca, in anul 1890, Caragiale, dandu-si seama ca nu mai poate realiza piese de teatru pe masura celor pe care le scrisese deja, a renuntat la dramaturgie si s-a apucat sa scrie proza?!

Desi, in mod artificial, se face o delimitare intre Momente si schite, nuvelele si piesele de teatru ale lui I. L. Caragiale, un observator mai fin constata cu usurinta aceeaasi mana de maestru in conducerea dialogului, in introducerea unor episoade-cheie, care determina intregul continut al naratiunii, scurtele descrieri luand uneori locul indicatiilor de regie, pe cand dialogurile pot fi scenarizate cu usurinta. Caragiale este unul si acelasi; tonul sau ironic sau dramatic ramane la fel - nu se schimba decat haina in care-si imbraca gandurile, dar si ea e lucrata de acelasi croitor neintrecut: expresii neasteptate, ton caustic, sugestii si subtile ironii.

Cateva observatii se pot totusi face: anume ca schitele au un ton ironic mai accentuat si pot fi apropiate de comedii, asa cum ar fi: Domnul Goe, Vizita, Urgent; pe cand unele nuvele devin dramatice: ĂŢn vreme de razboi, O faclie de Pasti si altele.

Trei dintre schitele studiate in scoala generala si liceu se refera la educatia copiilor in anumite familii cu pretentii: Bacalaureat, Domnul Goe, Vizita. in Vizita, povestitorul vine pe la familia Popescu, cu prilejul onomasticii fiului lor, Ionel, moment important, in care s-ar fi putut demonstra buna crestere a copilului, dar povestitorul constata ca: baiatul o brutalizeaza pe slujnica, o loveste pe mama sa si varsa cafeaua pe pantalonii de vizita ai oaspetelui; suna cu goarna si bate cu toba in timpul conversatiei celor maturi - greseli pentru care doamna Popescu il saruta si il iarta - fumeaza din tigarile povestitorului si, la sfarsit, ii toarna acestuia dulceata in galosi.

Ce a putut ajunge ca elev un astfel de copil aflam din schita Domnul Goe... Ca sa nu mai ramana repetent, baiatul este plimbat de la Ploiesti la Bucuresti, de o tanti, de bunica si de maica-sa - prilej ca, in tren, sa-l contrazica pe un domn, sa-si piarda palaria peste fereastra si sa ramana fara bilet de calatorie, sa se inchida intr-un loc unde nu intra decat o singura persoana, si, in sfarsit, sa traga semnalul de alarma al trenului.

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

Este evidenta acumularea de fapte pe un spatiu prea restrans, dar acesta este specificul schitei, iar autorul nu se putea dezaminti ca talent si imaginatie. Pe Ionel ori pe domnul Goe ii puteau chema si Georgescu, daca ajungeau la liceu, ca pe Ovidiu Georgescu, personajul din schita Bacalaureat. Aici doamna Caliopi Georgescu e preocupata de promovarea examenului de catre fiul sau, corigent tocmai la Morala, voind apoi sa urmeze Facultatea de Drept, si il roaga pe povestitor sa intervina la profesorul Popescu, asa cum facuse si pentru ceilalti doi fii ai sai: Virgiliu si Horatiu! Schitele lui I. L. Caragiale pot fi apropiate tematic si reasezate in piese - firul celor trei amintite putand fi urmarit si in Triumful talentului, ori in Un pedagog de scoala noua, dar nu acesta este scopul prezentei lucrari.

Referitor la povestiri si nuvele, vom urmari cum in vreme de razboi - titlul e doar un pretext, razboiul fiind un refugiu prin care o capetenie de hoti, Iancu Georgescu, se metamorfozeaza in ofiter patriot - o banda de jefuitori si criminali baga spaima in tinut. E atacat si parintele Iancu Georgescu, dar talharii nu-i iau calul, iar cainii preotului nu latra la hoti. Cel mai mult se teme de o calcare hangiul Stavrache, fratele lui Iancu Georgescu, dar care, dupa ce banda de hoti e prinsa, fara capetenie, afla cu surprindere ca cel din fruntea jefuitorilor era chiar fratele lui, preotul. Il scapa insa, trimitandu-l in armata, dar nu cu sentimente fratesti, ci pentru a pune mana pe averea lui Iancu. Acesta trimite de pe front doua scrisori contradictorii: una din care preotul parea un erou; cealalta il anunta pe Stavrache despre moartea lui Iancu.

Între timp, batrana lor mama murise de inima rea. Astfel nenea Stavrache intra usor in posesia averii fratelui sau, fiindca avocatul ii spusese ca nimeni nu l-ar putea supara decat popa. Desi crezut mort, preotul apare in trei ipostaze: ca ocnas dezertor, apoi capitan de unitate si ca simplu calator deghizat.

Primele doua nu sunt decat niste halucinatii ale hangiului, fiindca Iancu nu ajunsese nici ocnas nici capitan. La ultima intalnire, cea reala, nenea Stavrache innebuneste iar Iancu Georgescu, venit sa ceara in contul averii cincisprezece mii de lei, pe care ii avea datorie la regiment, exclama dezamagit: "- N-am avut noroc!"

Continut dens, concis, complicat, cu schimbari neprevazute de situatii, la fel ca in drama Napasta.

Revenind la ideea initiala, reamintim acuzatia ce i s-a adus lui I. L. Caragiale, aceea ca in comediile sale a fost atat de sarcastic incat aproape ca a dezonorat societatea romaneaca, prin tipurile de personaje negative pe care le-a creat. Nimic mai fals! Pe autor nu l-au interesat in operele sale personajele pozitive, deoarece criticand raul, el subintelege binele, iar atunci cand a simtit nevoia de personaje pozitive, le-a prezentat in drama Napasta si in cateva nuvele remarcabile. Dovada ca lucrurile stau asa este ca majoritatea schitelor lui Caragiale au fost scenarizate ca mici comedii, pe cand nuvelele si povestirile nu s-au adaptat acestei regii. Ne vom opri si asupra unor finaluri abia sugerate, intalnite in cateva dintre operele amintite.

Tanarul din La hanul lui Manjoala, care ii povesteste socrului aventura amoroasa cu Hangita, nu ne sugereaza oare ca si batranul a patit la fel? Replica: "N-am avut noroc!", din Între vreme de razboi,

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari

<http://referatenoi.ro>

nu ne lasa sa subintelegem orice final?

Iata cateva simple considerente despre nemuritorul I. L. Caragiale, iata motivele pentru care sustinem ca el a ramas pana astazi un scriitor neintrecut in arta dramatica si unul dintre cei mai buni povestitori romani.